MAVZU: MICROSOFT ACCESSDA MA'LUMOTLAR OMBORINI YARATISh

Biror ma'lumotlar omborini loyixalash va yaratish uchun Microsoft Access dasturini ishga tushirish kerak. Buning uchun WINDOWS oynasining masalalar panelidagi «Pusk» tugmachasi ustiga sichkoncha kursatkichini olib borib chap tugmachasini bosamiz va «Programmo`» bulimiga utib, Microsoft Access kismini tanlab olamiz (10.3-rasm). .

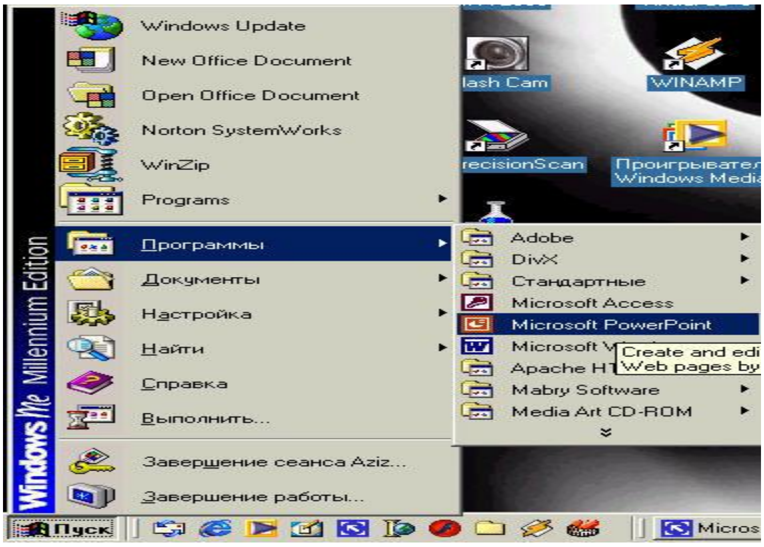

Dastur ishga tushgandan keyin kuyidagi oyna xosil buladi (10.4-rasm):

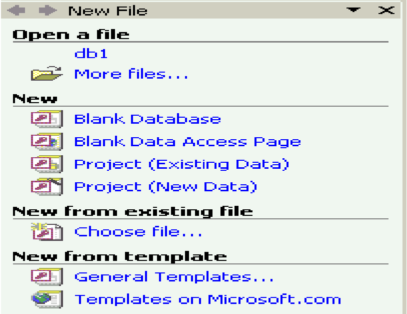

MOning dastlabki oynasida yukorida sanab utilgan 6 ta asosiy ob'ektlarning ilovalaridan tashkari, yana 3 ta buyruk tugmachalari mavjud. Bular: «Otkro`t» (Ochish), «Konstruktor» (Tuzuvchi), «Sozdat» (Yaratish) tugmachalaridir (10.2-rasm).

«Otkro`t» (Ochish) tugmachasi tanlangan ob'ektni ochadi. «Konstruktor» (Tuzuvchi) xam tanlangan ob'ektni ochadi, lekin u ob'ektning tuzilmasinigina ochib, uning mazmunini emas, balki tuzilishini tuKrilash imkonini beradi. Agar ob'ekt jadval bulsa, unga yangi maydonlar kiritish yoki mavjud maydonlarning xossalarini uzgartirish mumkin. «Sozdat» (Yaratish) tugmachasi yangi ob'ektlarni: jadvallar, surovlar, shakllar va xisobotlarni yaratish uchun ishlatiladi.

Biror MOni yaratishdan oldin albatta uning loyixasini ishlab chikish lozim. Buning uchun MOning tuzilmasini aniklab olish kerak buladi. MOning yaxshi tuzilmasi talablarga mos keladigan, samarali MOni yaratish uchun asos buladi.

MS Accessda MOni yaratishning ikki usuli mavjud. Ulardan biri bush bazani yaratib, sungra unga jadvallar, shakllar, xisobotlar va boshka ob'ektlarni kiritishdan iborat. Bu usul ancha engil va kulay bulgani bilan MOning xar bir elementini aloxida aniklashga tuKri keladi. Shuning uchun ikkinchi usuldan kuprok foydalanishadi. Unda «Master» (Usta) yordamida barcha kerakli jadvallar, shakllar va xisobotlarga ega bulgan ma'lum turdagi MO birdaniga yaratiladi, sungra tegishli uzgartirishlarni bajarish mumkin. Bu boshlanKich MOni yaratishning eng sodda usulidir.

MOni «Master» (Usta) yordamida yaratish.

1. MS Access ishga tushirilgandan keyin paydo bulgan oynadan (10.4-rasm) «Zapusk mastera» (Ustani ishga tushirish) parametrini tanlab, OK tugmachasini bosamiz. Agar MO oldindan ochilgan bulsa yoki dastlabki mulokot

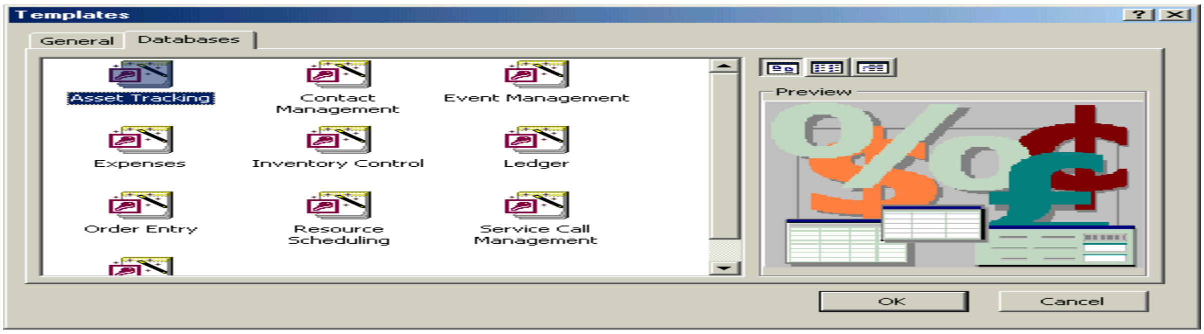

oynasi yopilgan bulsa, uskunalar panelidagi «Sozdat bazu danno`x» (MOni yaratish) tugmachasini bosish kerak.

2. Sichkoncha kursatkichini kerakli MOning shabloni (andazasi) ustiga joylashtirib, chap tugmachasini ikki marta bosish kerak (10.5-rasm).

3. Ochilgan «Fayl novoy bazo`» (Yangi baza fayli) mulokot oynasidagi «Papka» (Jild) ruyxatidan, yaratilayotgan MOni saklab kuymokchi bulgan papkani tanlash, «Imya fayla» (Fayl nomi) maydonida MOning nomini kiritish va «Sozdat» (Yaratish) tugmachasini bosish kerak (10.6-rasm).

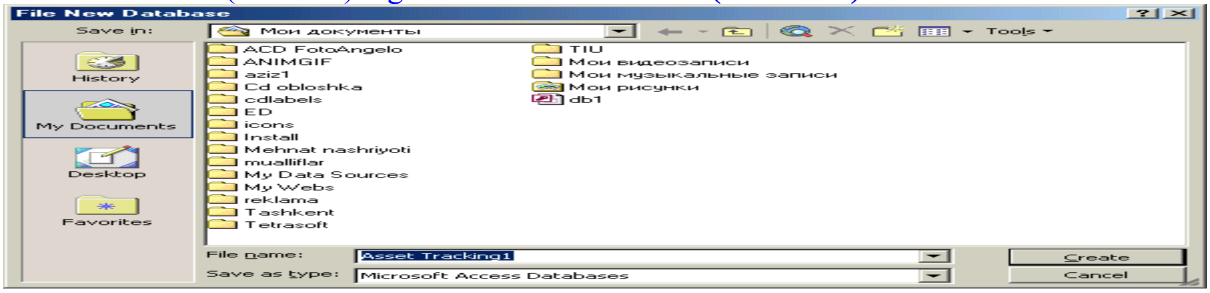

4. Keyingi mulokot oynasida Usta yaratilayotgan MO kanday axborotni saklashi kerakligi xakida ma'lumot chikaradi. Ushbu mulokot oynasining kuyi kismida kuyidagi tugmachalar joylashgan:

«Otmena» (Bekor kilish) — Ustaning ishini tuxtatadi;

«Nazad» (Orkaga) — Usta ishida bitta oldingi kadamga kaytadi;

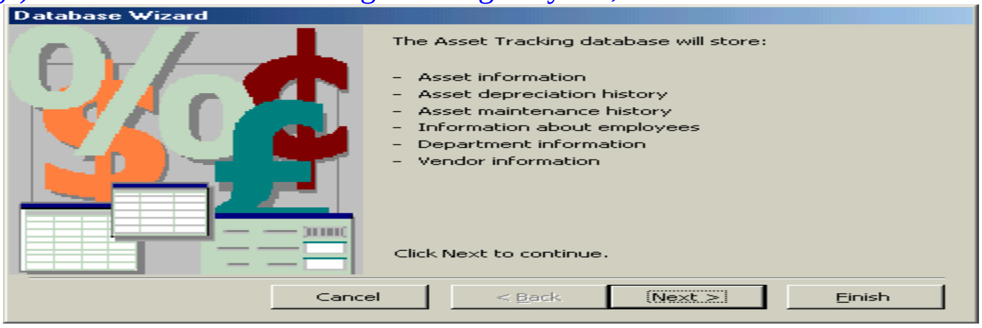

«Dalee» (Keyinga) — Usta ishida keyingi kadamga utadi;

«Gotovo» (Tayyor) — Tanlangan parametrli MOni yaratish ustasini ishga tushiradi. Ushbu tugmachani bosishdan oldin MOda saklanadigan axborot ekranga chikariladi (10.7-rasm).

5. Ishni davom ettirish uchun «Dalee» (Keyinga) tugmachasi bosiladi.

6. Ochiladigan mulokot oynasi (10.8-rasm) ikkita ruyxatdan iborat buladi.

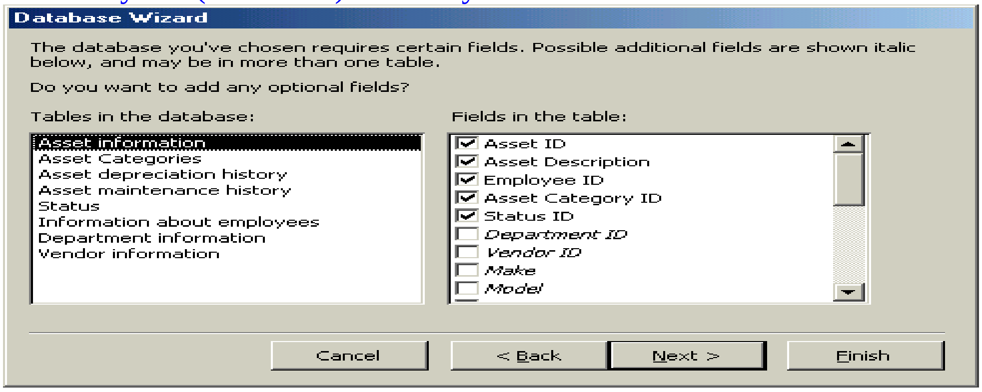

Ulardan biri MO jadvallari ruyxati, ikkinchisi — tanlangan jadvalning maydonlari ruyxati. Ushbu ruyxatda jadvalga kiritilayotgan maydonlar belgilangan buladi. Odatda deyarli barcha maydonlar belgilanadi (juda kam ishlatiladigan maydonlardan tashkari). Maydonchalar uchun bayrokcha belgisini ('-belgisi) urnatish yoki olib tashlash bilan jadvalga maydonlarni kiritish yoki kiritmaslik mumkin. Shundan sung «Dalee» (Keyinga) tugmachasini bosish kerak.

7. Ustaning keyingi kadamida taklif kilinayotgan namunalardan ekranni jixozlashni tanlab olish va yana «Dalee» (Keyinga) tugmachasini bosish kerak (10.9-rasm).

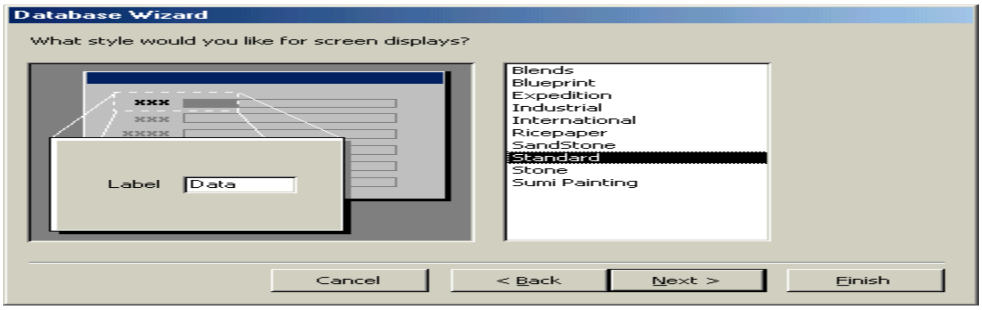

8. Usta ishining keyingi boskichida MO uchun yaratilayotgan xisobotlar kurinishini aniklash mumkin.

9. Ochilgan navbatdagi mulokot oynasi xisobotga sarlavxa kuyish va rasm belgilash imkonini beradi (10.10 va 10.11-rasmlar). Ular keyingi barcha xisobotlarda tegishli joyda paydo buladi. Agar rasm kerak bulsa «Da» (Ua) yozuvining oldiga bayrokcha urnatish kerak. Unda «Risunok» (Rasm) tugmachasini ishlatish mumkin buladi. Bu tugmacha bosilganda «Vo`bor risunka» (Rasmni tanlash) oynasi ochiladi.

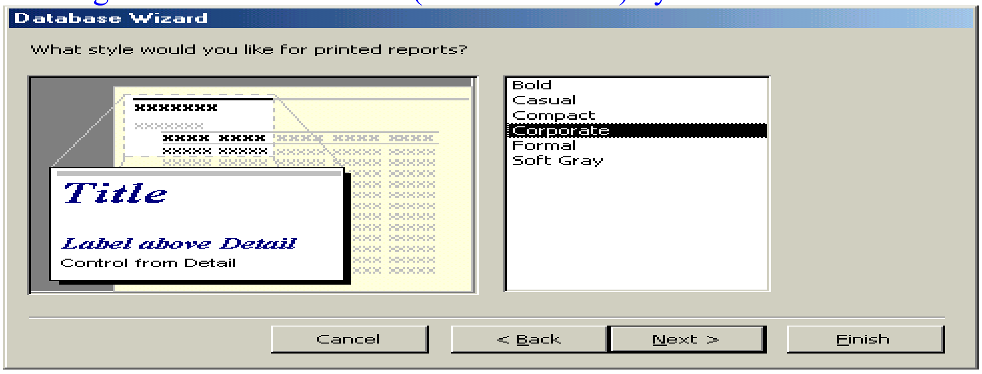

10. Oxirgi oynada «Gotovo» (Tayyor) tugmachasini bosish ustani MOni tuzish uchun ishga tushirib yuboradi va u avtomatik ravishda yukorida belgilangan parametrli MOni yaratadi.

MOni mustakil ravishda yaratish

Yangi ma'lumotlar omborini Ustaning yordamisiz, mustakil ravishda yaratish mumkin. Buning uchun MS Access ishga tushirilgandan keyin paydo bulgan oynadan «Novaya baza danno`x» (Yangi MO) parametrini tanlab, OK tugmachasini bosamiz. Agar MO oldindan ochilgan bulsa yoki ishga tushirish oynasi yopik bulsa, uskunalar panelidagi «Sozdat bazu danno`x» (MOni yaratish) tugmachasini bosish va sichkoncha kursatkichini yangi MO belgisi ustiga olib borib, tugmachasini ikki marta bosish kerak. Shundan sung «Imya fayla» (Fayl nomi) katoriga ombor nomini yozamiz va «Sozdat» (Yaratish) tugmachasini bosamiz. Natijada bush bulgan MO tanasini xosil kilamiz.

Ma'lumotlar omborini ochish

MOni ochishning ikki usuli mavjud. Uni Access MOBTni ishga tushirish jarayonida yoki u bilan ishlash jarayonida ochish mumkin.

MOni Access bilan ishlash jarayonida ochish uchun «Fayl» menyusida «Otkro`t» (Ochish) buyruKini tanlash kerak. Shundan sung ochilgan oynadan foydalanib (10.12-rasm), kuyidagi ishlar bajarilishi kerak:

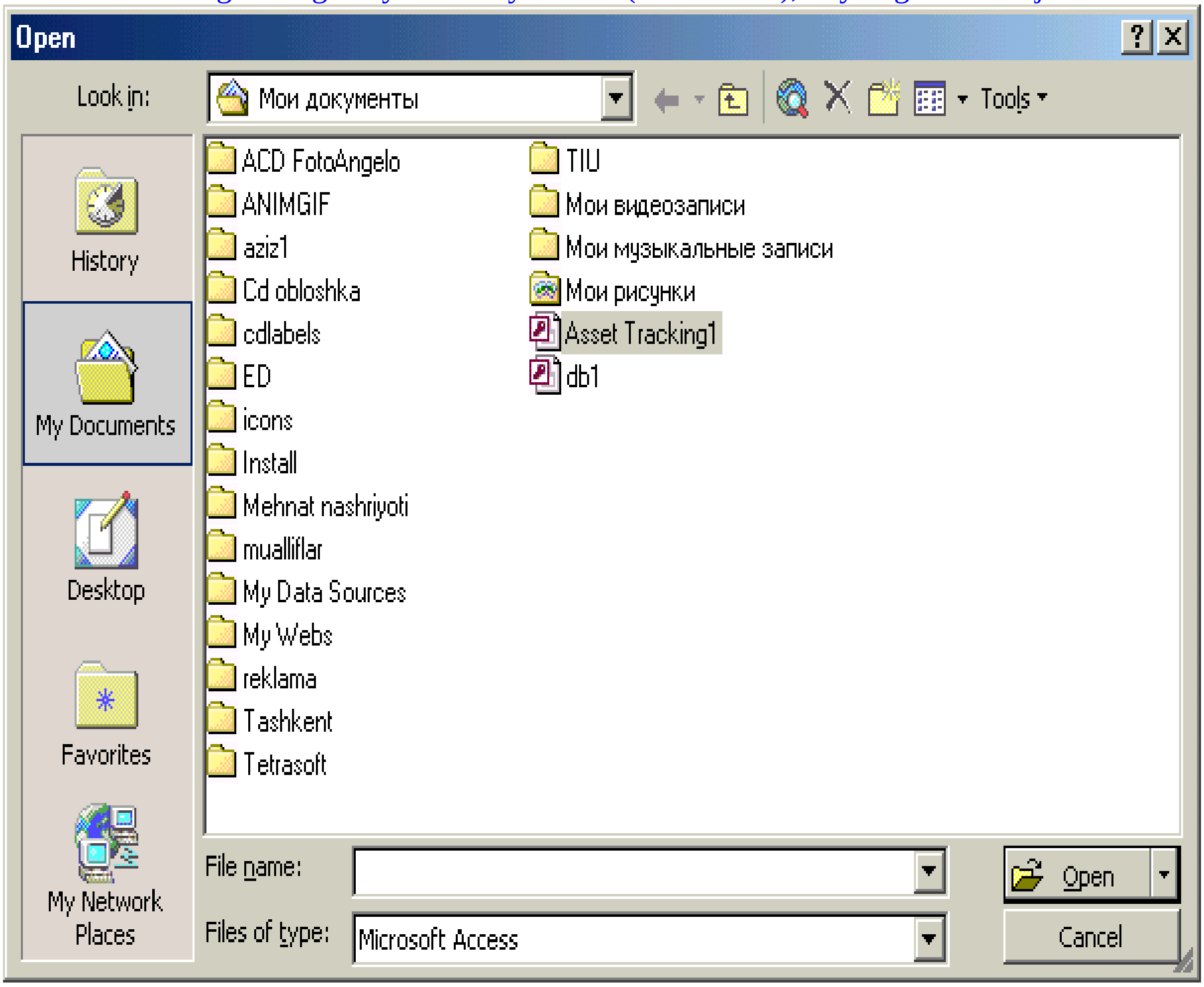

1. Adreslar panelida yorlik ustida sichkoncha belgisini joylashtirib tugmachasini bosish yoki «Papka» (Jild) maydonida kerakli MO joylashgan disk yoki jildni tanlash.

2. Jildlar ruyxatida kerakli jild ustida ikki marta sichkoncha tugmachasini bosib, MO joylashgan jildni ochish.

Agar kerakli MO topish imkoni bulmasa «Servis» tugmachasini bosish va «Nayti» (Topish) buyruKini tanlash kerak. «Nayti» (Topish) mulokot oynasida izlash uchun kushimcha shartlarni kiritish, sungra kerakli parametr ustida sichkoncha tugmachasini bosish kerak. MOni fakat ukish, ya'ni taxrirlamasdan kurib chikish uchun ochganda «Otkro`t» (Ochish) tugmachasi yonidagi strelkali tugmachani bosish kerak va «Otkro`t dlya chteniya» (Ukish uchun ochish) variantini tanlash lozim. Access MOBTni ishga tushirishda ekranda mulokot oynasi paydo buladi. Buni siz yaxshi bilasiz. Undagi «Otkro`t bazu danno`x» (MOni ochish) bulimini tanlash va taklif etilayotgan barcha mavjud MOlar ruyxatidan kerakli MOni sichkoncha tugmachasini MOning yozuvi va nomi ustida bosish bilan ochish mumkin.

Savol va topshiriklar

1. MOni yaratishning necha xil usuli bor?
2. «Master» (Usta) yordamida MO kanday yaratiladi?
3. MOni mustakil yaratish uchun kanday ishlarni bajarish kerak?
4. MOni ochish jarayonini aytib bering.